Complexul agroindustrial: repere pentru investiții și creșterea exporturilor

Studiu realizat de către Viorel Chivriga, expert în politici economice la Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

Chișinău 2022

Acest studiu a fost elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea gestionării cunoștințelor pentru o mai mare eficacitate a dezvoltării în Orientul Apropiat, Africa de Nord, Asia Centrală și Europa”/“Strengthening Knowledge Management for Greater Development Effectiveness in the Near East, North Africa, Central Asia and Europe (SKiM)”, finanțat de către International Center for Agricultural Research in Dry Areas (ICARDA) și International Fund for Agricultural Development (IFAD).

Pagina web a proiectului:
https://mel.cgiar.org/projects/SKiM

Portalul proiectului:
https://knowledgemanagementportal.org/n/portal

Opiniile exprimate aparțin autorului. Administrația IDIS „Viitorul” și Consiliul administrativ al IDIS nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestei publicații trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

ADRESA DE CONTACT:
Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”
Republica Moldova; MD-2005;
mun. Chișinău; str. Iacob Hîncu, 10/1;
Telefon: 373-22-22-18-44;
Fax: 373-22-24-57-14.

Cuprins:

Capitolul I. Comerțul exterior cu produse agroalimentare

1.1. Exportul produselor agroalimentare

1.2. Importul produselor agroalimentare

Capitolul II. Comerțul exterior cu produse vegetale

2.1. Sectorul vegetal

2.2. Exportul produselor vegetale

2.3. Importul produselor vegetale

2.4. Balanța stocurilor de produse vegetale

2.5. Agricultura ecologică

Capitolul III. Comerțul exterior cu produse animale

3.1. Sectorul animal

3.2. Exportul produselor animale

3.3. Importul produselor vegetale

3.4. Balanța stocurilor de produse animale

Concluzii și recomandări

Abreviatori și acronime

CSI – Comunitatea Statelor Independente

UE – Uniunea Europeană

BNS – Biroul Național de Statistică

AIPA – Agenția de Intervenții și Plăți în Agricultură

MAIA – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

USD – dolar american

MDL – lei moldovenești

Ha – hectare

NCM – Nomenclatura Combinată a Mărfurilor

Cuvânt înainte

Agricultura în Republica Moldova, în afară de faptul că oferă un venit constant agricultorilor și familiilor lor, are un important rol socio-economic. Conform datelor Biroul Național de Statistică (BNS), distribuția populației ocupate după activități economice în trimestrul II, în perioada anilor 2021-2022 este următoarea: peste 50% dintre moldoveni lucrează în sectorul serviciilor. Al doilea sector ca importanță este agricultura – unde activează 22,9 % din populația aptă de muncă. Astfel, agricultura prin intermediul unor servicii esențiale contribuie la dezvoltarea și susținerea societății moldovenești:

- Menținând pilonul economic central al comunităților rurale.
- Asigurând cu alimente și alte produse importante pentru cetățeni.

Politicile agricole ar trebui să garanteze faptul că agricultorii vor continua să furnizeze servicii pe termen lung, prin promovarea sustenabilității economice a agriculturii moldovenești, inclusiv prin acțiuni favorabile incluziunii sociale, cum ar fi sprijinul pentru micii agricultori și plățile redistribuite. În acest sens, în ultima perioadă, s-au făcut unii pași concreți. Fondul de subvenționare în agricultură a crescut de la 1,1 miliarde în 2021 la 1,75 miliarde în 2022. UE a sprijinit producătorii agricoli din Republica Moldova, majorând cotele de export pentru șapte produse agricole, compesând astfel pierderile cauzate de războiul din Ucraina. Totodată fermierii moldoveni au beneficiat de compensarea accizei la motorină.

În situația creată, relatează infotag.md, conform datelor de la conferința internațională „Asia Grains & Oils Conference în Kazakstan 2022" din Astana, în iulie-august 2022, Republica Moldova s-a situat în topul celor cinci mari furnizori de grâu în Uniunea Europeană. Astfel, în perioada menționată, Ucraina a livrat pe piața europeană circa 1,5 milioane de tone de cereale, urmată de Marea Britanie cu 379 mii tone, Canada cu 179 mii tone, Moldova cu 113 mii tone și Serbia cu 110 mii tone. Securitatea alimentară trebuie să fie una din politicile centrale ale Republicii Moldova. Strategia "de la fermă la consumator" ar trebui să conducă către un sistem alimentar autohton durabil care să asigure nevoile cetățenilor și totodată să corespundă standardelor de calitate, sănătate și de mediu.

Prin intermediul studiul respectiv, IDIS "Viitorul", în persoana expertului Viorel Chivriga, a realizat o analiză amplă privind identificarea reperelor pentru investiții și examinarea exporturilor cele mai importante ale complexului agroindustrial, care ar conduce la creșterea securității alimentare și dezvoltarea unei agriculturi moderne în Republica Moldova. De exemplu, conform studiului realizat, exporturile de produse vegetale în pofida tuturor șocurilor interne și externe în perioada anilor 2000-2021 au crescut de 13 ori, înregistrând în anul 2021, comparativ cu anul 2000, cea mai mare valoare - 869.860,57 mii USD. Totodată, importurile de produse din secțiunea animale vii si produse ale regnului animal, în perioada 2000-2021, au crescut de 21 ori (de la 10.744,50 mii USD în 2000 la 225.490,35 mii USD în 2021). În 2021, importul produselor din această secțiune au depășit exporturile de 6 ori. Autorul vine cu soluții și recomandări pentru îmbunătățirea tendințelor negative din domeniu.

Sperăm că studiul respectiv va fi de bun augur pentru toți acei interesați de dezvoltarea unei agriculturi moderne și consolidarea securității alimentare și, în același timp, vrem să credem ca vom contribui la promovarea unei producții alimentare eficiente, în interesul agricultorilor, al consumatorilor și al mediului.

Liubomir Chiriac,
Director executiv
IDIS "Viitorul"

Capitolul I. Comerțul exterior cu produse agroalimentare

1.1. Exportul produselor agroalimentare

În structura exporturilor Republicii Moldova, tradițional predomină exporturile de produse agroalimentare. Acestea constituie circa 50% din totalul exporturilor moldovenești. În prezent, majoritatea tranzacțiilor comerciale cu produse agroalimentare, au ca destinație țările UE. Exporturile de produse agroalimentare nu sunt stabile și depind de factorii externi și interni. De exemplu, odată cu sistarea exporturilor de produse vegetale, animale și a băuturilor alcoolice în Federația Rusă, în 2005-2006, ponderea acestora în totalul exporturilor moldovenești s-a diminuat drastic de la 61% în 2004 până la 39,9% în 2007.

Căderea în gol a exporturilor de produse agroalimentare a fost neîntâmplătoare și se datorează în mare măsură lipsei de flexibilitate atât în activitatea producătorilor și exportatorilor de produse agroalimentare, cât și a autorităților moldovenești. Interdicțiile instituite de către Federația Rusă au „coborât" exporturile de *produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun* până la nivelul anului 2002. Este semnificativ faptul că, spre deosebire de produsele din secțiunea nominalizată, produsele din sectorul vegetal și cel animalier au fost solicitate parțial la exportul realizat în alte state. În 2020, într-un mod specific anilor cu impact din partea hazardurilor naturale, exporturile produselor din sectorul vegetal și cel animalier au înregistrat regrese clare.

Exporturile de produse din secțiunea *animale vii și produse animale* sunt instabile și au înregistrat reduceri vizibile în perioada anilor 2000-2009 de la 22.793,60 mii USD în anul 2000 la 9.145,80 mii USD în anul 2009 (cu excepția anului 2003- 28.598,10 mii USD)[1]. Ulterior, acestea au fost în creștere, valoarea maximă fiind înregistrată în anul 2014-59.732, mii USD.
În anul 2021, exporturile produselor din secțiune au marcat 36 856,92 USD, din care 11 621,48 USD în țările CSI (Federația Rusa, Uzbekistan, Azerbaidjan) și 10 560,57 USD în țările UE (Italia, Romania, Slovacia, Franța, Cehia).

Exporturile de produse vegetale în perioada anilor 2000-2021 au crescut de 13 ori, înregistrând în anul 2021, cea mai mare valoare- 869.860,57 mii USD. În statele UE au fost operate exporturi în valoare de 358.197,33 USD (România-137.480,75 mii USD, Bulgaria-49.670,55 mii USD, Grecia-32.988,95 mii USD, Italia-31.576,13 mii USD, Germania-22.547,31 mii USD), iar în statele CSI de 154.184,48 USD (Federația-Rusă-125.107,08 mii USD, Belarus-14.634,22 mii USD, Ucraina-12.011,80 mii USD).

Figura 1. Exportul produselor agroalimentare, mii USD.

[1] Conform NCM.

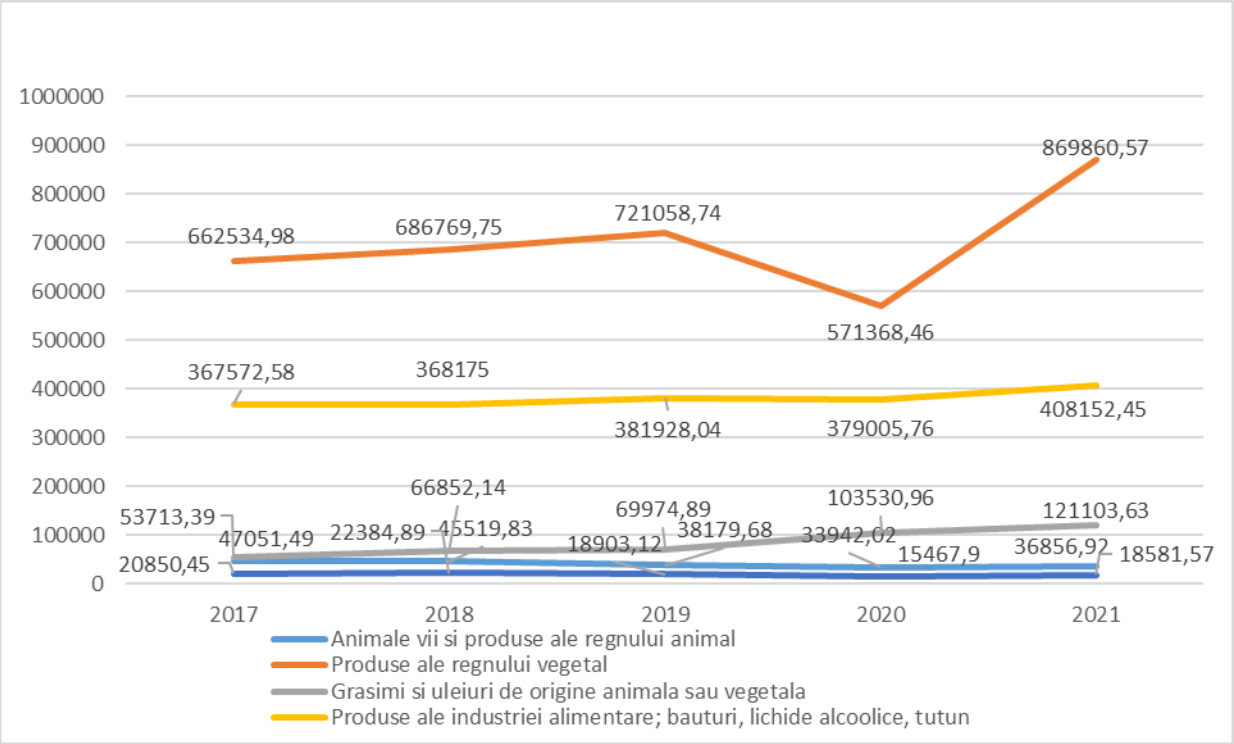

Sursă: BNS

Exporturile de produse din *secțiunea grăsimi și uleiuri animale sau vegetale* au cunoscut evoluții fluctuante în perioada 2000-2021 de la 3.868,20 mii USD la 121.103,63 mii USD. În ultimii patru ani, acestea au crescut stabil, înregistrând o creștere de peste 2 ori față de 2017 (225%). În anul 2021, exporturile acestor produse au înregistrat 121.103,63 mii USD, dintre care în țările UE-106.713,42 mii USD (Germania-51.393,28 mii USD, Italia-23.345,40 mii USD, Portugalia-15.902,94 mii USD, România-13.369,37 mii USD și statele CSI-35,25 mii USD.

Exporturile produselor din secțiunea *piei brute, piei tăbăcite; blănuri și produse din acestea* au înregistrat cele mai înalte niveluri în anii 2004 și 2005, 77.887,80 mii USD și respectiv 71.574,20 mii USD. În 2016-2021, acestea au înregistrat valori între 15.467,90 mii USD și 23.930,86 mii USD.

Exporturile de produse din secțiunea *produse ale industriei alimentare; băuturi, lichide alcoolice, tutun* în perioada anilor 2002-2021 au înregistrat o creștere numai cu 30%, valoarea maximă a exporturilor fiind înregistrată în anul 2021- 408.152,45 mii USD. În anul 2021, aceste produse au fost exportate În UE în valoare de 173.652,54 mii USD (România-76.746,06, Polonia- 29.949,29 mii USD, Germania- 18.369,00 mii USD, Cehia- 12.074,32 mii USD), iar în CSI de 89.159,60 mii USD (Belarus-37.725,98, Federația Rusă-24.236,86, Ucraina-16.376,99, Kazahstan-8.123,39 mii USD).

1.2. Importul produselor agroalimentare

Importurile de produse agroalimentare în Republica Moldova au luat amploare odată cu dezagregarea vechiului sistem agroalimentar, moștenit în anii 90 ai secolului trecut. Importurile produselor din principalele secțiuni de mărfuri agroalimentare, conform NCM, sunt în creștere liberă. Astfel, importurile de produse din secțiunea *animale vii si produse ale regnului animal* în perioada anilor 2000-2021, au crescut de 21 ori (de la 10.744,50 mii USD în anul 2000 la 225.490,35 mii USD în anul 2021. În anul 2021, importul produselor din această secțiune au depășit exporturile de 6 ori.

Importurile din statele UE au constituit 116 923,96 mii USD (Polonia-22.632,93 mii USD, România-21.414,71 mii USD, Germania-17.860,95 mii USD, Spania-12 966,51 mii USD), iar din statele CSI-68.010,36 mii USD (Ucraina-53.699,71 mii USD, Belarus-10.537,27 mii USD, Federația Rusă-3.743,04 mii USD).

Importurile din secțiunea *produse vegetale* au fost în creștere, cele mai mari valori fiind înregistrate în perioada anilor 2016-2021, caracterizați printr-un trend ascendent stabil (171.623,58 mii USD în anul 2016 și 301.576,06 mii USD în anul 2021). Importurile produselor din această secțiune în anul 2021 au fost de circa 3 ori mai mici decât exporturile. Importurile din statele UE au constituit 124.162,08 USD, preponderent din Germania, România, Franța, Regatul Țărilor de Jos și din statele CSI în valoare de 56.278,74 USD (Ucraina, Federația Rusă, Belarus, Kazahstan, Uzbekistan).

Figura 2. Importul produselor agroalimentare, mii USD

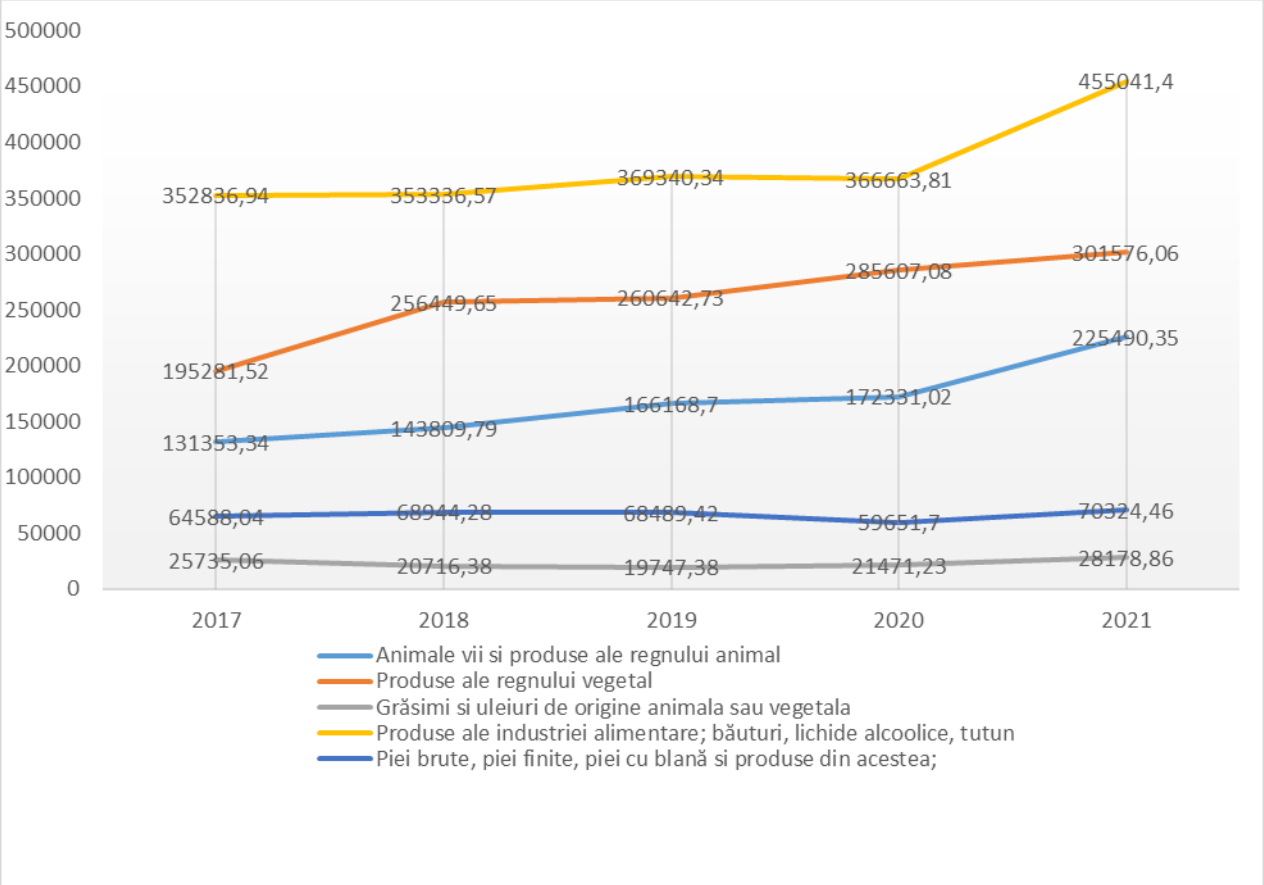

Sursă: BNS

Importurile de produse din secțiunea produse ale industriei alimentare; băuturi, lichide alcoolice, tutun sunt superioare exporturilor, trendul de creștere fiind stabil în ultimii 7 ani, de la 272.182,30 mii USD în anul 2015 la 455.041,40 mii USD în anul 2021. În anul 2021, valoarea exporturilor în UE a constituit 202.184,28 mii USD (România- 53 323,50 mii USD, Germania- 25.670,96 mii USD, Polonia-23.086,25 mii USD, Italia-20.471,64), iar în CSI- 204.199,26 mii USD (Ucraina-128 964,66 mii USD, Federația Rusă- 69.867,55 mii USD).

Importurile de produse din secțiunea *grăsimi și uleiuri animale sau vegetale* sunt nesemnificative și anul 2021 au înregistrat 28.178,86 mii USD, din care în statele CSI-19. 738,75, în statele UE-7.740,89 mii USD.

Capitolul II. Comerțul exterior cu produse vegetale

2.1. Sectorul vegetal

Sectorul vegetal este caracterizat prin producții mici și randamente foarte scăzute la majoritatea culturilor agricole în raport cu statele europene. De asemenea, tendințele generale a evoluției randamentelor medii și a producțiilor totale sunt influențate de utilizarea ineficientă a resurselor de producție, atât naturale, cât și umane și materiale. Totodată, sectorul vegetal este vulnerabil în fața hazardurilor naturale. De exemplu, în anii 2000, 2003, 2007, 2011, 2012, 2015, 2020, 2022 s-a simțit lipsa unui mecanism eficient de reducere a impactului riscurilor in agricultură (În anul 2021, au fost asigurate 0,75 la sută din suprafețele terenurilor cu destinație agricolă)[2]. Alt factor destabilizator pentru sector îl constituie fragilitatea pieței rurale, aflate în stadiul inițial de formare (în Republica Moldova, suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituie 2.260.815 ha. Numărul deținătorilor funciari- 1.272.140)[3]. Piața agricolă moldovenească este caracterizată prin nestabilitate, fluctuații puternice de prețuri, lipsă de echilibru între cererea și oferta de produse vegetale, amenințări frecvente a securității alimentare a țării.

Pentru a diminua decalajul existent între producțiile vegetale și randamentele medii ale culturilor cerealiere, tehnice și legumicole obținute în regiune cu cele medii pe țară, dar și o creștere ulterioară a acestora până la nivelul regional, este necesar de a moderniza aceste ramuri prin înzestrarea tehnică a entităților agricole, extinderea irigației în regiune, optimizarea structurii înființărilor agricole și mărirea spectrului de culturi agricole cultivate în zonă, crearea unităților de aprovizionare cu input-uri moderne și calitative pentru agricultură și celor de colectare a produselor agricole, dezvoltarea industriei rurale la scară mică. Nu mai puțin importantă este extinderea în țară pe o scară mai largă a serviciilor de consultanță în agricultură, financiare-creditare și marketing agricol.

2.2. Exportul produselor vegetale

În anul 2022, Consiliul Europei a aprobat o majorare cu un an a cotelor de export pentru o serie de produse agricole moldovenești. Producătorii agricoli din Moldova vor putea exporta o cantitate semnificativ mai mare de produse agricole pe piața Uniunii Europene în cursul anului fără a plăti taxe vamale. Cotele de export au fost majorate, iar unele chiar s-au dublat: prune de la 15.000 la 40.000 de tone (+25.000 de tone); struguri — de la 20.000 la 58.000 tone (+38.000 tone); mere - de la 40.000 la 80.000 de tone (dublare); suc de struguri - de la 500 la 1.000 de tone (dublare); cireș dulce - de la 1.500 la 3.000 de tone (dublare); roșii - de la 2.000 la 4.000 de tone (dublare); usturoi - de la 220 la 440 de tone (dublare)[4].

La exportul produselor regnului vegetal predomină cerealele. În 2016-2021, exportul acestor produse, cu excepția anului 2020 a crescut constant, de la 1.139 mii tone în anul 2016 la 1.531 mii tone în

[2] În anul 2021, prin mecanismul de subvenționare au fost asigurate subvenționarea a 2730,8 ha de grâu, 493ha orz/rapiță, 220 ha sfecla de zahăr, 7499,6 ha floarea soarelui, 276 ha soia, 3348 ha porumb și 2380,6 ha plantații multianuale. Totodată a fost asigurată și animale după specii: 14998 bovine, 552 suine, 32167 ovine, 11287 caprine, 97173 păsări, 1228 iepuri și 533 familii de albine. Valoarea riscurilor asigurate constituie 67,7 mil. lei iar valoarea subvențiilor solicitate de către companiile de asigurări a constituit 47,4 mil. lei.

[3] HG nr. 391 din 15-06-2022cu privire la aprobarea Cadastrului funciar conform situației la 1 ianuarie 2022.

[4] https://www.moldpres.md/ru/news/2022/07/18/22005337

2021. Valoarea exporturilor cerealelor în 2021 a constituit 367.732 mii USD, fiind net superioară celorlalte secțiuni, care revin produselor regnului vegetal. În 2021, exporturile de cereale au fost operate preponderent în Romania-34.089,90 mii USD, Grecia- 32,364,05 mii USD, Italia- 28.780,96 mii USD, Cipru- 12.981,50 mii USD, Belarus-5.134,54 mii USD.

Exporturile produselor din secțiunea *semințe și fructe oleaginoase* înregistrează un trend ascendent, valorile maxime revenind anului 2021-258.127,13 mii USD. Creșterea exporturilor acestor produse datorează în mare măsură majorării exporturilor de semințe de floarea soarelui. În 2021, exporturile de semințe și fructe oleaginoase au fost operate preponderent în România-47.986,33 mii USD, Bulgaria- 47.986,33 mii USD, Polonia- 6.815,08 mii USD, Ucraina- 8.223,60 mii USD.

Figura 3. Exportul produselor regnului vegetal, mii USD

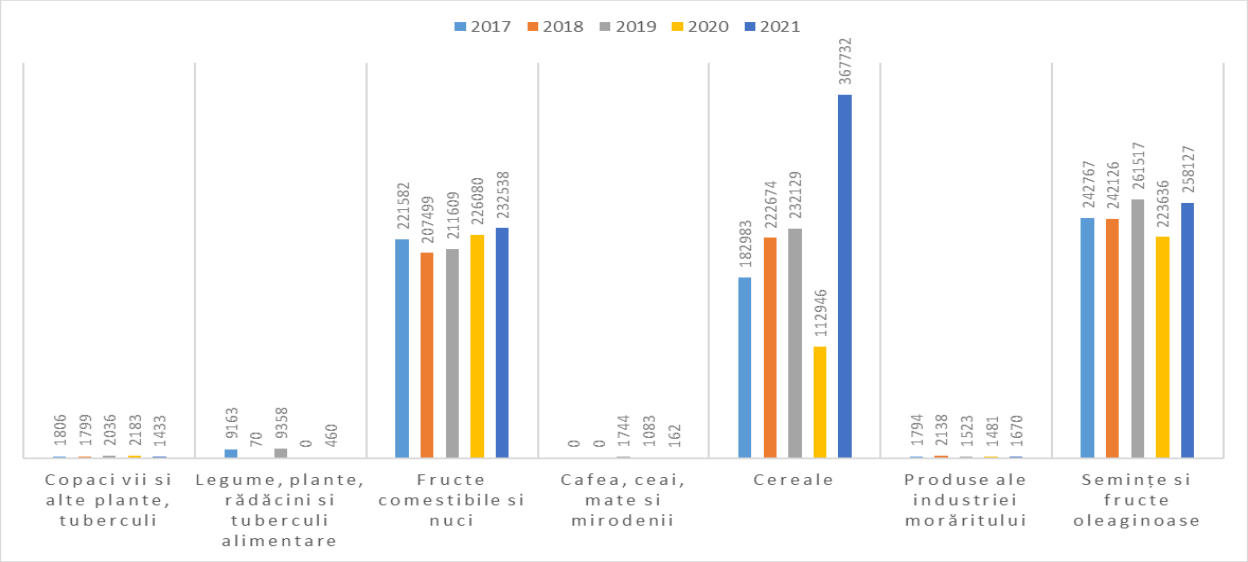

Sursă: BNS

O cotă semnificativă la exportul produselor regnului vegetal revine produselor din secțiunea fructe comestibile și nuci, care în perioada 2017-2021, au înregistrat 223.635,76 – 258.127,13 mii USD sau 446-478 mii tone. Este necesar de menționat, că cantitățile de fructe produse în 2018, 2019, 2021 sunt de peste 2 ori mai mari decât producțiile înregistrate în perioada anilor 2000-2013. În 2021, exporturile de fructe comestibile și nuci au fost operate preponderent în Federația Rusă-121.258,98 mii USD, Germania- 17.800,26 mii USD, Romînia-17.520,64 mii USD, Franța- 15.037,24 mii USD, Belarus- 8.223,60 mii USD, Austria- 5.894,68 mii USD.

2.3. Importul produselor vegetale

La importul produselor regnului vegetal o pondere mai mare revine produselor din secțiunile *fructe comestibile și nuci; cereale; semințe, fructe oleaginoase; legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentare.* În perioada anilor 2017-2021, importurile de fructe comestibile și nuci au marcat valori încadrate între 54.260-88 519,27 mii USD sau cantități de 35-65 mii tone. Importurile sunt inferioare exporturilor de câteva ori.

Importurile de cereale au înregistrat 83-131 mii tone cu valoarea de 16.990,55-33.056,67 mii USD. Importurile de semințe, fructe oleaginoase au marcat 36.731,38-59.765,10 mii USD. Importurile de cereale în anul 2021 au fost de circa 18 ori. În anul 2021, importurile din statele UE au constituit 18.278,11 mii USD (România - 6.303,68 mii USD, Ungaria-6.148,98 mii USD, Franța-3.931,91 mii

USD), iar din statele CSI-4.083,47 mii USD (Ucraina-2.732,22 mii USD, Federația Rusă-1.345,25 mii USD).

Figura 4. Importul produselor regnului vegetal, mii USD

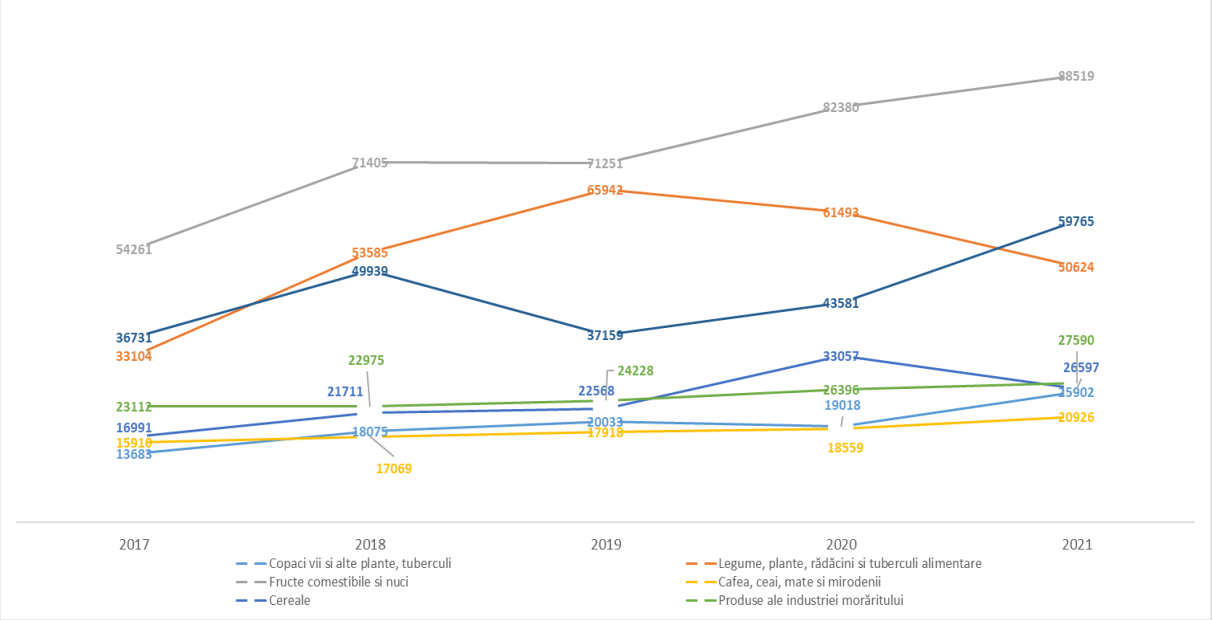

Sursă: BNS

Importurile de produse din secțiunea legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentare au înregistrat 33.103,89-65.942,01 mii USD, fiind superioare exporturilor de circa 8-9 ori.

2.4. Balanța stocurilor de produse vegetale

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu cereale, inclusiv grâu în perioada 2012-2021 depășește 100%. Excepție constituie anii 2012 și 2020, perioade în care au fost înregistrate secete severe. Producțiile de cereale au variat între 1.190 (grâu – 495 mii tone) – 4.651 (grâu-1565 mii tone) mii tone. Volumul exportului între 141- 1.531 (grâu-73-887 mii tone) mii tone. Principalele piețe comerciale sunt România, Rusia, Germania, Italia și Turcia.

Suprafețele înființate cu grâu în perioada anilor 2012-2020 au constituit 311-371 mii ha, iar randamentele 16-37 chintale/ha. Producțiile de grâu sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, semințe, furaje, prelucrarea în scopuri nealimentare, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt net inferioare exporturilor. Cote semnificate din resursele existente revine exportului, consumului personal al populației și consumului pentru sectorul animalier.

Tab. 1. Balanța stocului de grâu și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	495	1.009	1.102	922	1.293	1.251	1.163	1147	570	1565
Import	106	89	66	68	66	79	75	66	26	26
Variația stocurilor	116	-53	-4	26	-33	13	-4	61	206	-43
Total resurse	**717**	**1.045**	**1.164**	**1.016**	**1.326**	**1.343**	**1.234**	**1.274**	**802**	**1548**
Utilizări										
Export	73	327	473	326	675	683	511	564	152	887

Semințe	80	83	83	78	76	82	77	76	73	71
Furaje	88	194	177	189	194	192	198	176	123	121
Prelucrarea în scopuri nealimentare	-	2	0,4	-	-	-	-	-	0,0	0,0
Pierderi	6	9	6	4	8	5	5	5	4	4
Consumul personal al populației	470	430	425	419	373	381	443	454	450	466
Total utilizări	**717**	**1.045**	**1.164**	**1.016**	**1.326**	**1.343**	**1.234**	**1.274**	**802**	**1548,4**
Nivelul de autoaprovizionare,%	76,9	140,4	159,4	133,7	198,5	189,6	160,8	161,6	87,7	236,5

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu porumb în perioada 2012-2021 depășește 100%. Excepție constituie anii 2012 și 2020, când au fost înregistrate secete severe. Suprafețele înființate în 2012-2020 au constituit 466-546 mii ha, iar randamentele 12-43 chintale/ha. Producțiile de porumb în 2012-2021 au variat între 572 – 2793 mii tone. Volumul exportului între 41 - 490 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, semințe, furaje, prelucrarea în scopuri nealimentare, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt net inferioare exporturilor. Cote semnificate din resursele existente revine furajelor și exportului.

Tab. 2. Balanța stocului de porumb și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Resurse										
Producție	572	1.419	1.556	1.077	1.392	1.773	2.074	2130	785	2793
Import	7	3	9	9	11	9	14	13	44	17
Variația stocurilor	613	-358	-347	156	61	-224	-108	-128	906	-1032
Total resurse	**1.192**	**1.064**	**1.218**	**1.242**	**1.464**	**1.558**	**1.980**	**2.014**	**1.735**	**1778**
Utilizări										
Export	41	134	426	242	256	287	587	738	450	490
Semințe	12	12	12	12	19	11	11	12	12	11
Furaje	1.098	859	730	942	1.140	1.214	1.344	1229	1240	1232
Prelucrarea în scopuri nealimentare	6	10	-	-	-	-	0,0	0,1	0,1	2
Pierderi	13	18	19	15	12	6	6	7	5	16
Consumul personal al populației	22	31	31	31	37	40	32	29	28	27
Total utilizări	**1.192**	**1.064**	**1.218**	**1.242**	**1.464**	**1.558**	**1.980**	**2.014**	**1.735**	**1778**
Nivelul de autoaprovizionare, %	49,7	152,6	196,5	107,7	115,3	139,5	148,9	166,8	61,1	216,8

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu orz în perioada 2012-2021 depășește 100%. Excepție constituie anii 2012 și 2020, perioade în care au fost înregistrate secete severe. Producțiile de orz au variat între 186 – 256 mii de tone. Suprafețele înființate în 2012-2020 au constituit 53-104 mii ha, iar randamentele 13-32 chintale/ha. Volumul exportului între 27 - 156 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, semințe, furaje, prelucrarea în scopuri nealimentare, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt net inferioare exporturilor. Cote semnificate din resursele existente revine exportului, furajelor, prelucrării în scopuri nealimentare, semințelor și consumului personal al populației.

Tab. 3. Balanța stocului de orz și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Resurse										
Producție	118	218	221	179	256	249	175	168	107	253
Import	28	22	24	21	19	22	22	22	24	26
Variația stocurilor	29	-27	-6	17	-34	22	26	0	18	10
Total resurse	**175**	**213**	**239**	**217**	**241**	**293**	**223**	**190**	**148**	**289**
Utilizări										
Export	27	125	99	107	114	165	94	54	21	151
Semințe	18	20	17	17	15	15	11	11	11	10
Furaje	102	42	94	67	87	85	92	100	90	94
Prelucrarea în scopuri nealimentare	26	21	21	18	16	18	15	16	17	19
Pierderi	1	1	2	2	2	1	1	1	0,9	5
Consumul personal al populației	1	4	6	6	7	9	10	8	9	9
Total utilizări	**175**	**213**	**239**	**217**	**241**	**293**	**223**	**190**	**148**	**289**
Nivelul de autoaprovizionare, %	79,7	249,3	158,0	162,5	201,8	194,9	136,0	123,7	83,8	184,1

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu produse leguminoase în perioada 2012-2021 depășește 100%. Excepție constituie anul 2012. Producțiile de produse leguminoase au variat între 16 – 69 mii tone. Suprafețele înființate în 2012-2020 au constituit 20-41 mii ha, iar randamentele 7-20 chintale/ha. Volumul exportului a fost instabil, cele mai ridicate niveluri fiind înregistrate în anul 2019-27 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, semințe, furaje, prelucrarea în scopuri nealimentare, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt net inferioare exporturilor. Cote semnificate din resursele existente revine exportului, furajelor, semințelor și consumului personal al populației. Consumului personal al populației îi revine circa 30 la sută din producția de produse leguminoase.

Tab. 4. Balanța stocului produselor leguminoase și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Resurse										
Producție	16	23	31	23	39	69	46	51	27	39
Import	1	0,0	1	1	1	2	2	1	2	1
Variația stocurilor	4	-4	-1	0,0	-4	-12	4	3	-0,1	-10
Total resurse	**21**	**19**	**31**	**24**	**36**	**59**	**52**	**55**	**29**	**30**
Utilizări										

Export	0,0	0,0	0,0	3	12	24	23	27	4	7
Semințe	3	3	3	5	5	5	7	5	4	4
Furaje	6	5	4	3	6	10	6	7	5	2
Prelucrarea în scopuri nealimentare	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pierderi	1	1	1	1	2	3	2	2	0,4	1
Consumul personal al populației	11	10	23	12	11	17	14	13	16	16
Total utilizări	**21**	**19**	**31**	**24**	**36**	**59**	**52**	**55**	**29**	**30**
Nivelul de autoaprovizionare,%	76,2	121,1	101,0	110,4	167,5	196,7	156,8	108,6	111,7	168,8

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu semințe de floarea soarelui în perioada 2012-2021 depășește 200%. Excepție constituie anul 2012, în care nivelul de autoaprovizionare a constituit 143%. Producțiile de semințe de floarea soarelui au variat între 296 și 960 mii tone. Suprafețele înființate în 2012-2020 au constituit 299-388 mii ha, iar randamentele 10-23 chintale/ha. Volumul exportului a fost înalt, cele mai ridicate niveluri fiind înregistrate în anii 2017-2019, peste 500 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, semințe, furaje, prelucrare, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt net inferioare exporturilor. Cote semnificate din resursele existente revine exportului și prelucrării. Prelucrării în anul 2021, ia revenit circa 30 la sută din producția totală.

Tab. 5. Balanța stocului de semințe de floarea soarelui și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Resurse										
Producție	296	505	547	485	677	804	789	811	493	960
Import	1	0,3	3	4	6	5	3	5	5	21
Variația stocurilor	22	-75	-72	99	-53	-118	33	83	112	-360
Total resurse	**319**	**430**	**478**	**588**	**630**	**691**	**825**	**900**	**610**	**621**
Utilizări										
Export	113	275	248	366	446	521	526	577	381	303
Semințe	2	2	3	2	2	2	2	4	3	2
Furaje	3	4	2	2	3	3	3	5	4	3
Prelucrarea	193	139	213	210	170	155	282	301	211	300
Pierderi	4	5	7	3	4	5	8	8	6	9
Consumul personal al populației	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4
Total utilizări	**319**	**430**	**478**	**588**	**630**	**691**	**825**	**900**	**610**	**621**
Nivelul de autoaprovizionare,%	143,8	325,8	237,4	217,9	368,7	473,1	264,2	251,9	215,7	301,8

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu producția de cartofi în perioada 2012-2021 este sub 100%. Producțiile de cartofi au variat între 182 – 268 mii tone. Suprafețele înființate în 2012-2020 au constituit 19-25 mii ha, iar randamentele 72-118 chintale/ha. Volumul exportului a fost infim, între 0,1-8 mii tone.

Producțiile sunt utilizate preponderent pentru consumul populației și pentru semințe. Importurile sunt net superioare exporturilor. Consumului personal al populației îi revine circa 80-90 la sută din producția de cartofi.

Tab. 6. Balanța stocului de cartofi și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	182	240	268	158	214	197	175	175	172	218
Import	30	33	37	45	49	57	70	79	62	41
Variația stocurilor	69	-5	-18	71	-10	4	14	14	18	1
Total resurse	**281**	**268**	**287**	**274**	**253,0**	**258**	**259**	**268**	**251**	**260**
Utilizări										
Export	8	1	8	8	0,2	1	0,1	0,4	0,5	4
Semințe	62	57	56	59	51	48	46	46	54	52
Furaje	6	5	4	5	4	5	3	6	2	3
Prelucrarea	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pierderi	19	18	11	12	9	10	12	15	3	3
Consumul personal al populației	186	187	208	190	189	194	198	201	193	198
Total utilizări	**281**	**268**	**287**	**274**	**253**	**258**	**259**	**268**	**251**	**260**
Nivelul de autoaprovizionare, %	66,6	89,9	95,8	59,4	84,7	76,7	67,5	65,3	68,5	85,1

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu legume în perioada 2012-2021 nu depășește 100%. Excepție constituie anul 2013, când nivelul de autoaprovizionare a constituit 102,7%. Producțiile de legume au variat între 231 și 360 mii tone. Volumul exportului a fost nesemnificativ, cele mai ridicate niveluri fiind înregistrate în anii 2012, 2013, și 2016, peste 40 mii tone. Exporturile sunt inferioare importurilor. O cotă semnificativă din resursele existente revine consumului personal al populației.

Tab. 7. Balanța stocului de legume și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	231	291	327	246	294	310	283	307	227	232
Import	51	47	58	55	57	42	66	76	76	63
Variația stocurilor	17	-11	-17	22	-16	0,1	5	4	8	22
Total resurse	**299**	**327**	**368**	**323**	**335**	**352**	**354**	**388**	**311**	**316**
Utilizări										
Export	48	43	22	29	41	32	26	29	21	24
Semințe	6	6	5	5	5	6	5	5	7	5
Furaje	10	16	16	11	13	15	11	11	3	4
Pierderi	9	11	12	9	11	11	9	11	7	7
Consumul personal al populației	226	251	313	269	265	288	302	332	273	275
Total utilizări	**299**	**327**	**368**	**323**	**335**	**352**	**354**	**388**	**311**	**316**
Nivelul de autoaprovizionare, %	92,4	102,7	94,7	83,7	99,8	96,9	86,3	85,5	78,2	79,0

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu fructe în perioada 2012-2021 depășește 200%. Excepție constituie anul 2015-196,1%. În anul 2021, suprafața plantațiilor pomicole, nucifere și arbuști fructiferi a constituit 139 mii ha, din 114 mii ha pe rod, Recolta globală a marcat 876 mii tone, iar productivitatea medie-75 chintale/ha. Producțiile de fructe au variat între 380 – 894 mii tone. Volumul exportului a fost în creștere, cel mai ridicat nivel fiind înregistrat în anul 2019-478 mii tone.

Din pomii fructiferi sunt remarcați:

- Merii cu suprafața de 53,3 mii ha, din care pe rod-48,5 mii ha, cu o productivitate medie de 132,3 chintale la ha și recolta globală de 647 mii tone.
- Perii cu suprafața de 2,8 mii ha, din care pe rod-2,3 mii ha, cu o productivitate medie de 17,9 chintale la ha și recolta globală de 5,1 mii tone.
- Gutuii cu suprafața de 1,2 mii ha, din care pe rod-o mie ha, cu o productivitate medie de 25 chintale la ha și recolta globală de 2,7 mii tone.
- Vișinii cu suprafața de 4,5 mii ha, din care pe rod-3,7 mii ha, cu o productivitate medie de 23,5 chintale la ha și recolta globală de 9,1 mii tone.
- Cireșii cu suprafața de 5,3 mii ha, din care pe rod-4,1 mii ha, cu o productivitate medie de 19 chintale la ha și recolta globală de 10,2 mii tone.
- Caișii cu suprafața de 4,4 mii ha, din care pe rod-3,6 mii ha, cu o productivitate medie de 22,6 chintale la ha și recolta globală de 8,7 mii tone.
- Piersicii și nectarinii cu suprafața de 5,6 mii ha, din care pe rod-5,2 mii ha, cu o productivitate medie de 34,1 chintale la ha și recolta globală de 18,5 mii tone.
- Prunii cu suprafața de 21,3 mii ha, din care pe rod-19,6 mii ha, cu o productivitate medie de 68,8 chintale la ha și recolta globală de 136,1 mii tone.
- Nucii cu suprafața de 35,0 mii ha, din care pe rod-21,8 mii ha, cu o productivitate medie de 7,5 chintale la ha și recolta globală de 18,4 mii tone.
- Zmeura cu suprafața de o mie ha, toată pe rod, cu o productivitate medie de 49,7 chintale la ha și recolta globală de 5,1 mii tone.
- Căpșuni cu suprafața de 1,9 mii ha, din care pe rod-1,8 mii ha, cu o productivitate medie de 70,3 chintale la ha și recolta globală de 12,8 mii tone.
- Coacăza cu suprafața de 0,5 mii ha, din care pe rod-0,4 mii ha, cu o productivitate medie de 9,3 chintale la ha și recolta globală de 0,4 mii tone.
- Agrișul cu suprafața de 0,1 mii ha, cu o productivitate medie de 4,6 chintale la ha.
- Murele cu o productivitate medie de 24,8 chintale la ha și recolta globală de 0,1 mii tone.
- Cătina albă cu suprafața de 0,1 mii ha, cu o productivitate medie de 8,8 chintale la ha.
- Aronia (scorus negru) cu suprafața pe rod de 0,2 mii ha, cu o productivitate medie de 8,2 chintale la ha.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, furaje, prelucrarea în scopuri nealimentare, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt net inferioare exporturilor, fiind mai mici de circa 10 ori. Cote semnificate din resursele existente revine exportului, furajelor, semințelor și consumului personal al populației. Consumului personal al populației îi revine circa 30 la sută din producția de fructe, iar exportului-2/3-50%.

Tab. 8. Balanța stocului de fructe (inclusiv pomușoare și nuci), și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Resurse										
Producție	380	419	497	486	596	666	894	846	665	876

Import	62	61	61	54	40	46	65	63	35	41
Variația stocurilor	-16	49	-20	4	-16	-12	-212	-118	34	-142
Total resurse	**426**	**529**	**538**	**544**	**620**	**700**	**747**	**791**	**734**	**775**
Utilizări										
Export	271	370	295	288	319	446	413	478	421	436
Furaje	1	1	1	2	1	1	1	1	0,1	0,3
Prelucrarea în scopuri nealimentare	26	29	34	32	39	43	58	55	43	57
Pierderi	6	4	6	5	4	3	9	8	9	9
Consumul personal al populației	122	125	202	217	257	207	266	249	259	274
Total utilizări	**426**	**529**	**538**	**544**	**620**	**700**	**747**	**791**	**734**	**775**
Nivelul de autoaprovizionare, %	245,2	263,5	205,0	196,1	205,8	262,3	267,9	270,2	212,7	258,0

Sursă: BNS

Republica Moldova se află în prezent printre primii zece exportatori mondiali de mere din lume, cu o producție anuală de peste 800 de mii de tone, obținute în plantațiile pomicole cu o suprafață de peste 56 de mii de hectare de livezi, din care circa 20% sunt super-intensive. Merele moldovenești din recolta din 2021 au fost exportate în 29 de țări, în timp ce fructele recoltei din anul precedent au fost livrate în 9 țări ale lumii. În același timp, dacă mai devreme cel puțin 98% din merele din Moldova au fost livrate pe piața rusă, atunci de la începutul acestui an, ponderea acestei axe în fluxul de export al țării pentru prima dată în mulți ani a scăzut sub 90%.

În doar câteva luni ale acestui an, exportul de mere moldovenești în țările din Golful Persic a crescut de la zero la 4000 tone. Dinamica similară s-a arătat și de furnizarea acestor fructe către România, spun analiștii EastFruit. De asemenea, Moldova a început pentru prima dată să furnizeze (în cantități mici) mere, de exemplu Germaniei. Cu toate acestea, potrivit experților moldoveni în afacerile de fructe, cele mai mari două țări importatoare de mere, India și Egipt, rămân în continuare în afara domeniului său de aplicare, potențialele piețelor lor fiind estimate la aproximativ 435.000 de tone, respectiv 280.000 de tone[5].

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu producția de mere în perioada 2015-2021 depășește 200%. Excepție constituie anul 2015-195,9%. Producțiile de mere au variat între 308 – 665 mii tone. Volumul exportului a fost în creștere, cel mai ridicat nivel fiind înregistrat în anul 2019-324 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, furaje, prelucrarea în scopuri nealimentare, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt net inferioare exporturilor, fiind mai mici de circa 10 ori. Cote semnificate din resursele existente revine exportului (50%) și consumului personal al populației.

Tab. 9. Balanța stocului de mere și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse							
Producție	308	412	487	665	611	480,4	648
Import	2	3	4	10	4	0,6	5
Variația stocurilor	6	-10	-5	-164	-66	18	-124

[5] https://east-fruit.com/novosti/kuda-poedet-moldavskoe-yabloko-urozhaya-2022-indiya-egipet-evrosoyuz-strany-persidskogo-zaliva/

Total resurse	**316**	**405**	**486**	**511**	**549**	**499**	**529**
Utilizări							
Export	169	194	296	281	324	278	285
Furaje	1	1	1	1	1	0,1	0,3
Prelucrarea în scopuri nealimentare	32	39	43	58	55	43	57
Pierderi	5	4	2	6	8	5	6
Consumul personal al populației	109	167	144	165	164	173	180
Total utilizări	**316**	**405**	**486**	**511**	**549**	**499**	**529**
Nivelul de autoaprovizionare, %	209,8	195,9	256,0	289,9	270,5	217,5	266,0

Sursă: BNS

Prunele ocupă locul al doilea printre cele mai exportate fructe proaspete din Republica Moldova, făcând țara unul dintre cei mai mari zece exportatori de acest fruct din lume. În țară, crește constant producția de prune, se extind livezile intensive. Datele statistice indică că în Moldova, producția de prune, una dintre principalele culturi pomicole, se situează pe locul al doilea după măr ca producție și suprafață, și pe primul loc în rândul fructelor sâmburoase, cu un volum de export în 2021 de 45.000 de tone de prune proaspete.

În prezent, suprafața ocupată de plantații de pruni este de peste 22 de mii de hectare, din care aproape 20 de mii de hectare sunt ocupate de pomi fructiferi, cu un volum de producție de peste 123 de mii de tone și un randament mediu de aproape 6 tone la hectar. Autoritățile moldovenești raportează o creștere a randamentului de la 4,6 tone la hectar în 2014 la 6,81 tone în 2021. În prognoza pentru 2021-2025, producția de prune va prezenta o tendință ascendentă, până la aproximativ 150 de mii de tone în 2025, datorită plantării de livezi intensive[6].
Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu prune în perioada 2019-2021 a constituit 262-400,9%. Producțiile de fructe au variat între 103 – 132 mii tone. Volumul exportului a fost stabil, de circa 70 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt net inferioare exporturilor, fiind mai mici de circa 140 ori. Cote semnificate din resursele existente revine exportului și consumului personal al populației. Consumului personal al populației îi revine circa 1/4 la sută din producția de prune, iar exportului mai mult de 50%.

Tab. 10. Balanța stocului de prune și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2019	2020	2021
Resurse			
Producție	132	103	136
Import	0,0	0,5	0,4
Variația stocurilor	-29	9	-28
Total resurse	**103**	**113**	**108**
Utilizări			
Export	70	74	72
Pierderi	1	1	1
Consumul personal al populației	32	38	35
Total utilizări	**103**	**113**	**108**
Nivelul de autoaprovizionare, %	400,9	262,6	373,3

Sursă: BNS

[6] https://east-fruit.com/novosti/k-2025-godu-proizvodstvo-slivy-v-moldove-dostignet-150-tys-tonn/

Sectorul nucifer este în permanentă creștere; datele statistice arată că producția în ultimii 5 ani s-a mărit cu 52%. Republica Moldova este a 7-a în topul celor mai mari producători de nuci din lume, după China, SUA, UE, Ucraina, Chile și Turcia. Potrivit Centrului de Comerț Internațional din Geneva, Moldova este unul dintre cei mai mari exportatori de nuci către Europa, după SUA, Mexic și China. Moldova are cea mai mare fabrică de nuci din Europa de Est, cu o suprafață de aproape 700 ha cultivată cu nuci. Cca 90% din exporturi o reprezintă miezul de nucă și doar 10% sunt nucile cu coajă[7].

Plantațiile de nuci au înregistrat o creștere rapidă începând cu 2000, de la o suprafață de 4000 ha până la 35000 ha în 2019, comparativ cu 14 mii la în 2013. Astfel, valoarea exporturilor a crescut de la 39 milioane USD în 2007 la circa 100 milioane USD în 2019. Productivitatea medie variază de la 2 la 3 tone la hectar, în funcție de varietate și de condițiile climatice.

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu nuci în perioada 2015-2021 a constituit 235-559%. Producțiile de nuci au variat între 11–20 mii tone. Volumul exportului a fost stabil, de circa 16-17 mii tone. Excepție constituie anul 2019-22 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt inferioare exporturilor, fiind mai mici de circa 2 ori. Cote semnificate din resursele existente revine exportului și consumului personal al populație, căruia îi revine circa 1/3 la sută din producția de nuci, iar exportului circa 100%.

Tab. 11. Balanța stocului de nuci și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse							
Producție	11	14	19	20	20	15	19
Import	6	6	6	8	8	7	8
Variația stocurilor	1	-1	-1	-5	0,1	0,2	-7
Total resurse	**18**	**19**	**24**	**23**	**28**	**21**	**20**
Utilizări							
Export	16	17	16	16	22	16,7	13
Pierderi	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3
Consumul personal al populației	2	2	8	7	5	4	6
Total utilizări	**18**	**19**	**24**	**23**	**28**	**21**	**20**
Nivelul de autoaprovizionare,%	398,6	559,4	235,2	302,9	343,5	311,8	289,6

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu fructe uscate în perioada 2019-2021 a constituit 1200-1700%. Producțiile de fructe uscate au variat între 7–12 mii tone. Volumul exportului a fost stabil, de circa 9 mii tone. UE absoarbe aproximativ 80% din exporturile de fructe uscate ale Moldovei; Țările CSI, în principal Rusia, Belarus și Ucraina, reprezentând restul de 20%.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt inferioare exporturilor, fiind mai mici de circa 30 ori. Cote semnificate din resursele existente revine exportului și consumului personal al populației.

[7] https://invest.gov.md/ro/sectors/agrifood/

Tab. 12. Balanța stocului de fructe uscate și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2019	2020	2021
Resurse			
Producție	7	9	12
Import	2	0,3	0,3
Variația stocurilor	-0,1	0,6	-1
Total resurse	**9**	**9**	**11**
Utilizări			
Export	8,6	8,9	9,9
Pierderi	0,1	0,0	0,1
Consumul personal al populației	0,5	0,5	0,8
Total utilizări	**9**	**9**	**11**
Nivelul de autoaprovizionare,%	1200	1700	1302,0

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu struguri de soiuri de masă în perioada 2012-2021 a constituit peste 150%. Producțiile de struguri de soiuri de masă au variat între 70 – 126 mii tone. În anul 2021, plantațiile cu struguri de masă au ocupat o suprafață de 17,9 mii ha, din care pe rod-14,9 mii ha, cu o productivitate medie de 57,5 chintale la ha și recolta globală de 90,2 mii tone. Volumul exportului a fost stabil, de peste 30 mii tone, valoarea maximă fiind înregistrată în 2017-79 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, prelucrare, pierderi, consumul personal al populației. Importurile sunt în creștere, dar net inferioare exporturilor, fiind mai mici de circa 7-10 ori. Cote semnificate din resursele existente revine exportului, prelucrării și consumului personal al populației. Consumului personal al populației îi revine circa 1/3 la sută din producția de struguri, iar exportului circa 50%.

Moldova este al treilea exportator de struguri din Europa, al doilea după Italia și Spania în ceea ce privește aprovizionarea. În același timp, Moldova câștigă 30-40 de milioane de dolari anual doar din exportul de struguri de masă proaspeți.

În 2022, Moldova a exportat puțin peste 17.000 de tone de struguri de masă din recolta anului 2022. Acest volum este aproximativ același cu exportul acestui produs pentru aceeași perioadă a anului trecut. Primul loc în topul țărilor-importatoare de struguri de masă moldovenești este ocupat, cum era de așteptat, de România - aproape 5,7 mii de tone, Kazahstanul a ocupat în mod destul de neașteptat locul doi - peste 4 mii de tone, al treilea - Ucraina, aproximativ 2 mii de tone. Piețele din Belarus și Rusia, care în anii precedenți se aflau în fruntea listei importatorilor de struguri din Moldova, au primit 1,7 mii tone, respectiv 724 tone. Reprezentanții asociațiilor viticultorilor din Moldova constată cu regret că în anul de comercializare curent țara exportă cu siguranță un volum mult mai mic de struguri de masă decât sezonul trecut. Deși în 2022 în Moldova recolta de struguri de masă va fi mai mare decât în anul trecut - peste 100 de mii de tone față de 90 mii de tone. Totodată, calitatea strugurilor din recolta 2022, în ciuda secetei, este și ea mai bună decât anul trecut.[8]

Tab. 13. Balanța stocului de struguri soiuri de masă și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	70	87	95	85	87	109	126	112	84	90
Import	3	4	2	2	1	6	4	5	5	7

[8] https://east-fruit.com/novosti/v-tekushchem-marketingovom-godu-moldova-otpravit-na-eksport-menshe-vinograda-chem-v-proshlom/

Variația stocurilor	1	-1	1	0,2	2	-2	-29	3	22	3
Total resurse	**74**	**90**	**98**	**87**	**90**	**113**	**101**	**120**	**111**	**100**
Utilizări										
Export	30	37	48	41	47	79	46	52	39	56
Prelucrarea	20	29	26	24	20	8	25	36	39	17
Pierderi	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Consumul personal al populației	23	23	23	21	22	24	29	30	31	26
Total utilizări	**74**	**90**	**98**	**87**	**90**	**113**	**101**	**120**	**111**	**100**
Nivelul de autoaprovizionare,%	159,1	166,7	189,2	185,5	200,6	323,2	226,9	164,3	118,0	206,3

Sursă: BNS

2.5 Agricultura ecologică

Agricultura ecologică în Moldova este un sub-sector cu potențial mare, dar nu s-a dezvoltat corespunzător. Potrivit datelor MAIA, în 2020 erau înregistrați 152 de producători ECO, care cultivau 71 de culturi agricole ECO și produceau 53 de produse ECO. În 2019, numărul producătorilor ECO a fost de 144 de antreprenori, 87 de culturi și 65 de produse ECO. Suprafața culturilor ECO în ultimele două decenii a avut o evoluție instabilă și a variat de la 80 ha în 2003 până la 29352 ha în 2020. Este necesar de menționat că potrivit previziunii de extindere a suprafețelor pentru producție agroalimentară ecologică prevăzută în Programul național privind producția agroalimentară ecologică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 149 din 10.02.2006 pentru punerea în aplicare a Legii producției agroalimentare ecologice, indicii actuali sunt mai mici decât prognoza pentru anul 2010-31100 ha.

Zona culturilor agricole incluse în circuitul ecologic este variată și cuprinde următoarele culturi: grâu, porumb, orz, ovăz, secară, nuc, alun, aronia, cătină, floarea soarelui, lucernă, migdale, măr, muștar, mazăre, năut, prun, plante medicinale, rapița, soia, vița de vie, măcese, coriandru. Majoritatea absoluta - 94% din suprafețe aparține următoarelor culturi: floarea soarelui, orz, măr, porumb, nuc, grâu, soia, mazăre, rapiță, și terenurilor necultivate-pârloagă. Suprafața culturilor agricole după statut în 2020 este repartizată astfel: organic-75,22% (2019-78,68%), conversie, an 1-4,92% (2019-9,11%), conversie, an 2-19% (2019-11,71%) și conversie, anul 3-0,86% (2019-0,5%). Pe tip de activitate în 2020, producție-70,81% (2019-74,16%), comerț-5,65% (2019-4,12%), zootehnie-9,79% (2019-9,74%), depozitare-0,19%, prelucrare-13,56% (2019-11,8%).

Totodată, colectării de produse ECO în 2019 îi revenea 0,19%. Companiile moldovenești apelează la organisme de certificare naționale și internaționale. Companiile apelează de obicei la organismele naționale pentru a fi eligibile pentru obținerea subvențiilor de la AIPA și la organismele internaționale pentru a opera exporturi în statele UE. Potrivit MAIA, legislația R. Moldova cere ca organismele internaționale de certificare să se acrediteze la nivel național pentru a fi recunoscute în Moldova. Această cerință contravine Acordului Multilateral de Recunoaștere IAF MLA, din care face parte și Centrul Național de Acreditare (MOLDAC), și care stipulează ca certificatele de acreditare emise de țările semnatare să fie recunoscute reciproc. „Pentru a fi posibilă recunoașterea organismelor internaționale la nivel național, este necesară modificarea legislației naționale. În acest sens, la momentul actual se promovează proiectul de lege privind producția agroalimentară ecologică și etichetarea acesteia, care armonizează noul Regulament al UE 848/2018 privind producția ecologică. Acest proiect de lege a fost transmis Guvernului spre aprobare”, precizează ministerul de resort.

În anul 2019 au activat 2 organisme naționale, cele internaționale ca număr au fost tot 11, însă organismul de certificare Control Union a fost înlocuit de Albinspect. În anul 2019 au fost înregistrați

135 de agenți economici dintre care 75 au contractat organisme naționale, iar 60 organisme internaționale. Suprafața înregistrată a fost de 27.923,36 ha, din care certificate național-7.381,36, iar internațional 20.542,1 ha. Din suprafața totală înregistrată în agricultura ecologică în 2019 suprafața certificată ecologic a constituit 21.600,9 ha, iar suprafața în perioada de conversie 6 322,48 ha. Cea mai mare pondere au deținut-o culturile cerealiere, boboase și oleaginoase. În anul 2020, suprafața totală înregistrată în agricultura ecologică a constituit 29.352,06 ha, suprafața certificată ecologic a constituit 22.078,52 ha, în conversie anul I - 1443,38 ha, conversie anul II - 5577,34 ha, iar conversie anul III - 252,82 ha. în anul 2020 au fost înregistrați 144 de agenți economici, dintre care 83 au contractat organisme naționale, iar 61 organisme internaționale. În anul 2022, activează 2 organisme de control naționale și 15 internaționale. Organisme de control acreditate şi autorizate în UE sunt: „A CERT European Organization for Certification S.A."; „Agreco R.F. Göderz GmbH"; „Albinspekt bio.inspecta; „Bio.inspecta AG"; „CCPB Sri"; „CERES Certification of Environmental Standards GmbH"; „Ecocert SA"; „Istituto Certificazione Etica e Ambientale"; „Kiwa BCS Öko-Garantie GmbH"; „Letis S.A."; „Organic Standard"; „SIA «Sertifikăcijas un testesanas centrs»"; „Bioagricert s.r.l."; „EKO-CONTROL SK s.r.o."; „ORSER"[9].

Capitolul III. Comerțul exterior cu produse animale

3.1. Sectorul animal

Sectorul animalier moldovenesc, în perioada tranziției spre economia de piață, a cunoscut metamorfoze colosale. În perioada 1980-2022, efectivul de bovine s-a redus de la 1.150 mii capete până la 104 mii capete (2010-221,6 mii capete). O situație similară este indicată și de datele statistice privitoare la efectivul de porcine: o regresiune pentru aceeași perioadă a numărului de animale, de la 2.079 mii de capete până la 347,9 mii (2010-377,1 mii capete). Numărul ovinelor în această perioadă s-a redus ceva mai lent, de la 1.207,0 mii animale la 433,8 mii (2010-803,7 mii capete). Numărul cabalinelor sa diminuat de la 54 mii capete la 19,8 mii capete (2010-54,4 mii capete).

Creșteri ale efectivului sunt înregistrate la caprine, de la 19 mii capete la 140 mii capete (în 2010-111,2 mii capete), iepuri de casă, de la 365 mii capete la 385 mii capete (în 2010-274,5 mii capete) și la familiile de albine, de la 168 la 191 mii familii (în 2010-101,5 mii familii).

3.2. Exportul produselor animale

Exporturile moldovenești de animale vii în perioada anilor 2018-2021 s-au diminuat constant, de la 11.656,09 mii USD la 7.186,10 mii USD. La fel, exportul produselor din secțiunea *carne si organe comestibile* s-au redus de la 10. 836,84 în anul 2017 la 8.086,89 mii USD în anul 2022. Exporturile de produse din secțiunea *lapte și produse lactate; ouă de păsări; miere naturală* au cunoscut un trend negativ stabil de diminuare în perioada anilor 2017-2020, înregistrând 28.281,94 mii USD în anul 2017 și 17.390,19 USD în anul 2020. Exporturile produselor din secțiunile *carne si organe comestibile; lapte și produse lactate; ouă de păsări; miere naturală; pește, crustacee, moluște* sunt net inferioare importurilor. Exporturile moldovenești de animale vii depășesc importurile.

[9] Agenția pentru investiții

Figura 5. Exportul animalelor vii și a regnului animal, mii USD

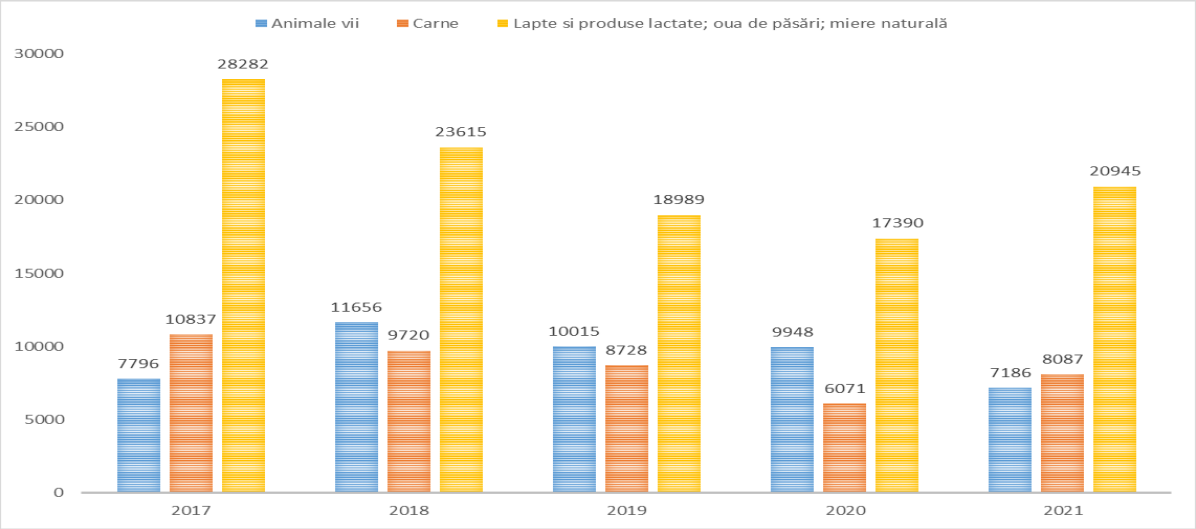

Sursă: BNS

3.3. Importul produselor animale

Importurile de animale vii în perioada anilor 2017-2021 au avut o evoluție instabilă, cotele maxime fiind înregistrate în anii 2017-6.318,26 mii USD și 2020-6.246,89 mii USD. Importurile de carne au crescut substanțial în perioada anilor 2017-2021, înregistrând în final un volum aproape dublu. Importurile de produse din secțiunea *lapte și produse lactate; ouă de păsări; miere naturală* au cunoscut și ele un trend stabil de creștere în perioada anilor 2017-2021, înregistrând 48.725,36 mii USD în anul 2017 și 91.933,42 USD în anul 2020. Importurile de produse din secțiunea *peste și crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice* s-au dublat, crescând stabil de la 37.871,53 mii USD la 61.407,32 mii USD în anul 2021.

Figura 6. Importul animalelor vii și a produselor regnului animal, mii USD

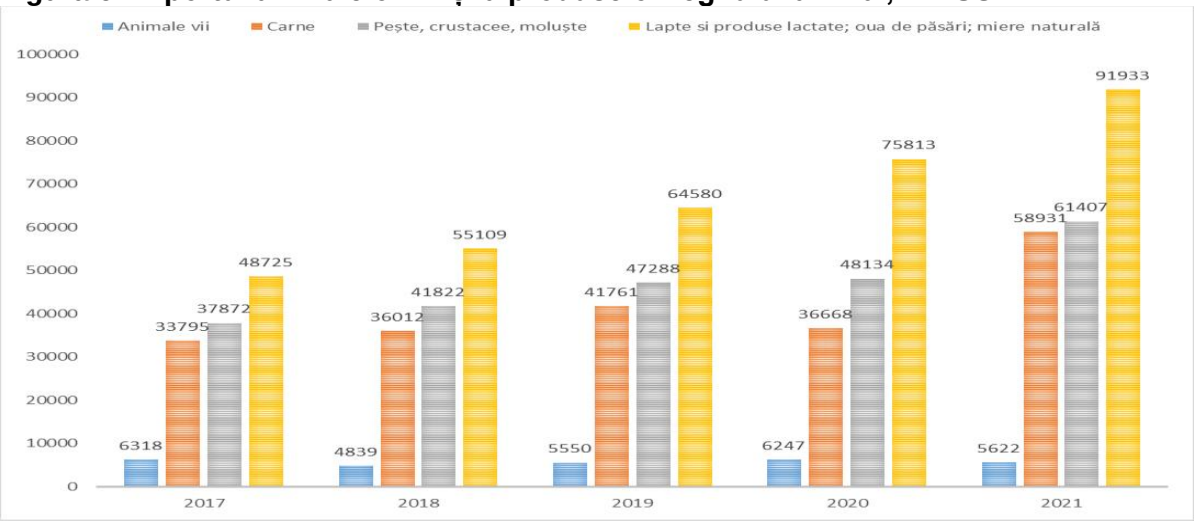

Sursă: BNS

3.4. Balanța stocurilor de produse animale

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă de carne în perioada 2012-2021 nu depășește 100%. Producțiile de carne au variat între 110 – 138 mii tone. Volumul exportului între 1 - 7 mii tone.

Producțiile sunt net inferioare consumului personal al populației. Importurile sunt net superioare exporturilor și constituie mai puțin de 1/3 din produsele utilizate în țară.

Tab. 14. Balanța stocului de carne și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	116	115	122	131	138	118	122	118	119	110
Import	31	51	40	25	31	27	32	32	33	40
Variația stocurilor	-1	1	0,0	-1	-0,2	-0,1	0,3	0,8	-2	2
Total resurse	**146**	**166**	**162**	**155**	**169**	**145**	**154**	**151**	**150**	**152,3**
Utilizări										
Export	4	1	7	4	4	4	4	4	2	3
Pierderi	1	1	1	0,0	1	1	1	1	0,7	0,7
Consumul personal al populației	141	164	154	151	164	140	149	147	147	149
Total utilizări	**146**	**166**	**162**	**155**	**169**	**145**	**154**	**151**	**150**	**152**
Nivelul de autoaprovizionare %	81,7	69,7	79,0	86,1	83,5	83,5	81,3	80,3	80,7	73,9

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu carne de vită în perioada 2012-2021 depășește 100%. Excepție constituie anii 2013, 2014,2019, 2020 și 2021. Producția de carne a variat între 7 – 10 mii tone. Volumul exportului între 0,8-3 mii tone. Producțiile sunt superioare utilizării pe diferite categorii: export, pierderi și au fost aproximativ egale consumului personal al populației.

Tab. 15. Balanța stocului de carne de vită și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	10	8	8	8	9	7	8	8	8	8
Import	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Variația stocurilor	0,0	0,3	0,1	-0,1	0,2	-0,2	0,0	0,2	-0,1	0,2
Total resurse	**11**	**9**	**9**	**9**	**10**	**8**	**9**	**9**	**9**	9
Utilizări										
Export	1	0,0	0,0	3	3	2	1	1	0	0,8
Pierderi	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Consumul personal al populației	10	9	9	6	7	6	8	8	9	8
Total utilizări	**11**	**9**	**9**	**9**	**10**	**8**	**9**	9	9	9
Nivelul de autoaprovizionare, %	109,9	89,2	88,8	132,5	125,5	124,6	101,3	96,8	93,0	93,9

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu carne de porc nu depășește 100%. Producțiile de carne variază între 61-73 mii tone și nu acoperă consumul personal al populației. Exporturi practic nu sunt operate. Importurile constituie 4-25 mii tone.

Tab. 16. Balanța stocului de carne de porc și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	64	61	65	72	73	62	66	65	63	61
Import	8	25	13	4	14	8	9	7	5	11
Variația stocurilor	0,0	0,0	-0,1	-0,2	0,3	0,0	0,0	0,1	-0,2	0,1
Total resurse	**72**	**86**	**78**	**76**	**87**	**70**	**75**	**72**	**68**	72

Utilizări										
Export	0,0	0,0	6,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pierderi	1	1	1	1	1	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4
Consumul personal al populației	71	85	71	75	86	70	75	72	67,5	71
Total utilizări	**72**	**86**	**78**	**76**	**87**	**70**	**75**	**72**	**68**	**72**
Nivelul de autoaprovizionare, %	88,4	71,3	89,6	94,8	84,0	88,9	88,4	90,2	92,7	84,8

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu carne de pasăre în perioada 2012-2021 a constituit 60-77,8%. Producțiile de carne de pasăre au variat între 39 – 47 mii tone. Exporturile sunt foarte mici, până la o mie de tone. Importurile variază de la 15 la 26 mii tone.

Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, prelucrare, pierderi, consumul personal al populației. Consumului personal al populației îi revine peste 100 % din producția internă de carne și circa 1/3 din cantitatea de carne importată.

Tab. 17. Balanța stocului de carne de pasăre și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	39	43	47	47	53	45	45	43	45	40
Import	18	21	21	19	15	17	20	22	25	26
Variația stocurilor	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	-2	2
Total resurse	**57**	**64**	**68**	**66**	**68**	**62**	**65**	**66**	**69**	**68**
Utilizări										
Export	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,3	1	1	1
Pierderi	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Consumul personal al populației	57	64	68	66	68	62	65	65	68	67
Total utilizări	**57**	**64**	**68**	**66**	**68**	**62**	**65**	**66**	**69**	**68**
Nivelul de autoaprovizionare, %	68,1	67,3	69,3	71,8	77,8	71,5	70,0	66,5	66,6	59,6

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu lapte în perioada 2012-2021 a constituit peste 66-90%. Producțiile de lapte au variat între 295 – 527 mii tone. În 2022, cantitatea de lapte produsă a fost aproape de 2 ori mai mică decât în 2012. Volumul exportului variază între 13 -37 mii tone. În ultimii 3 ani, importurile constituie circa ½ comparativ cu producția locală. Producțiile sunt superioare utilizării pe diferite categorii: export, prelucrare și inferioare consumului personal al populației.

Tab. 18. Balanța stocului de lapte și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	525	527	525	520	504	485	412	367	322	295
Import	101	96	86	79	99	134	146	162	150	173
Variația stocurilor	6	1	-9	9	4	-7	-9	12	7	-5
Total resurse	**632**	**624**	**602**	**608**	**607**	**612**	**549**	**541**	**478**	**463**
Utilizări										
Export	13	17	21	27	50	33	22	13	15	15
Furaje	11	16	18	15	19	17	13	10	10	5

Consumul personal al populației	608	591	563	566	538	562	514	518	454	442
Total utilizări	**632**	**624**	**602**	**608**	**607**	**612**	**549**	**541**	**478**	**463**
Nivelul de autoaprovizionare, %	84,7	86,8	90,3	89,6	90,5	83,8	78,0	69,6	69,5	66,0

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire al cererii pe piața internă cu producția de unt în perioada 2019-2021 a constituit peste 48,7-60%. Producțiile de unt au constituit 4 mii tone anual. Exporturi nu au fost operate. Importurile au înregistrat 2-4 mii tone. Consumului populației îi revine toate resursele existente.

Tab. 19. Balanța stocului de unt și utilizarea acestuia, mii tone

Elementele balanței	2019	2020	2021
Resurse			
Producție	4	4	4
Import	2	3	4
Variația stocurilor	0,0	0,0	0,1
Total resurse	**6**	**7**	8
Utilizări			
Export	-	0,0	0,0
Pierderi	-	-	0,0
Consumul personal al populației	6	**7**	8
Total utilizări	**6**	**7**	**8**
Nivelul de autoaprovizionare, %	60	58,5	48,7

Sursă: BNS

Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu producția de ouă în perioada 2012-2021 a constituit 96,9-106,6%. Producțiile de ouă au variat între 578 – 689 milioane bucăți. Volumul exportului a fost instabil, în creștere accentuată în anii 2014-2017, de la 3 până la 71 milioane bucăți și descreștere stabilă, accentuată din 2017 până-n 2021, de la 71 milioane bucăți până la 8 milioane bucăți. Producțiile sunt net superioare utilizării pe diferite categorii: export, incubație, pierderi, furaje. Importurile sunt în creștere, și superioare exporturilor. Consumului personal al populației îi revine un pic mai puțin decât producția internă din țară.

Tab. 20. Balanța stocului de ouă și utilizarea acestuia, mil. bucăți

Elementele balanței	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resurse										
Producție	622	624	645	629	673	707	689	587	627	578
Import	19	14	12	21	17	28	24	30	27	27
Variația stocurilor	-14	3	0,2	-0,2	0,0	-0,1	0,5	1	3	0,2
Total resurse	**627**	**641**	**657**	**650**	**690**	**735**	**713**	**619**	**657**	**605**
Utilizări										
Export	3	5	4	39	39	71	54	27	16	8
Incubație	32	29	29	29	31	42	37	41	36	29
Furaje	19	19	20	15	34	13	11	5	11	4
Pierderi	3	1	2	0,0	0,0	1	1	1	1	2
Consumul personal al populației	570	587	602	567	586	608	610	545	593	562
Total utilizări	**627**	**641**	**657**	**650**	**690**	**735**	**713**	**619**	**657**	**605**
Nivelul de autoaprovizionare %	102,2	98,1	98,8	102,9	103,4	106,6	104,4	99,2	97,9	96,9

Sursă: BNS

Concluzii

- Exporturile de produse vegetale în pofida tuturor șocurilor interne și externe în perioada anilor 2000-2021 au crescut de 13 ori, înregistrând în anul 2021, cea mai mare valoare- 869.860,57 mii USD.
- Importurile de produse din secțiunea *animale vii si produse ale regnului animal* în perioada anilor 2000-2021, au crescut de 21 ori (de la 10.744,50 mii USD în anul 2000 la 225.490,35 mii USD în anul 2021. În anul 2021, importul produselor din această secțiune au depășit exporturile de 6 ori.
- Importurile de produse din secțiunea *produse ale industriei alimentare; băuturi, lichide alcoolice, tutun* sunt superioare exporturilor, trendul de creștere fiind stabil în ultimii 7 ani, de la 272.182,30 mii USD în anul 2015 la 455.041,40 mii USD în anul 2021.
- Sectorul vegetal este caracterizat prin producții mici și randamente foarte scăzute la majoritatea culturilor agricole în raport cu statele europene. De asemenea, tendințele generale a evoluției randamentelor medii și a producțiilor totale sunt influențate de utilizarea ineficientă a resurselor de producție, atât naturale, cât și umane și materiale. Totodată, sectorul vegetal este vulnerabil în fața hazardurilor naturale. De exemplu, în anii 2000, 2003, 2007, 2011, 2012, 2015, 2020, 2022 s-a simțit lipsa unui mecanism eficient de reducere a impactului riscurilor in agricultură (În anul 2021, au fost asigurate 0,75 la sută din suprafețele terenurilor cu destinație agricolă) . Alt factor destabilizator pentru sector îl constituie fragilitatea pieței rurale, aflate în stadiul inițial de formare (în Republica Moldova, suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituie 2.260.815 ha. Numărul deținătorilor funciari- 1.272.140) .
- Piața agricolă moldovenească este caracterizată prin nestabilitate, fluctuații puternice de prețuri, lipsă de echilibru între cererea și oferta de produse vegetale, amenințări frecvente a securității alimentare a țării.
- La exportul produselor regnului vegetal predomină cerealele. În 2016-2021, exportul acestor produse, cu excepția anului 2020 a crescut constant, de la 1.139 mii tone în anul 2016 la 1.531 mii tone în anul 2021. Valoarea exporturilor cerealelor în 2021 a constituit 367.732 mii USD, fiind net superioară celorlalte secțiuni, care revin produselor regnului vegetal.
- Exporturile produselor din secțiunea semințe și fructe oleaginoase înregistrează un trend ascendent, valorile maxime revenind anului 2021-258.127,13 mii USD. Creșterea exporturilor acestor produse datorează în mare măsură majorării exporturilor de semințe de floarea soarelui.
- Producțiile și exporturile relativ înalte de produse cerealiere și oleginoase pe termen scurt sunt justificate prin problemele legate de cererea mare pe piața internațională, asigurarea agriculturii cu forță de muncă, mecanizarea accentuată a procesului de producere. Pe termen mediu și lung, prezintă riscuri, datorită faptului, că o mare parte din terenurile agricole nu sunt în proprietatea operatorilor economici.
- Cantitățile de fructe produse în 2018, 2019, 2021 sunt de peste 2 ori mai mari decât producțiile înregistrate în perioada anilor 2000-2013.
- Importurile de produse din secțiunea legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentare au înregistrat 33.103,89-65.942,01 mii USD, fiind superioare exporturilor de circa 8-9 ori.
- Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu cereale, inclusiv grâu în perioada 2012-2021 depășește 100%. Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu semințe de floarea soarelui, fructe (prune-262-400,9%, nuci-235-559%, fructe uscate-1200-1700%), în perioada 2012-2021 depășește 200%.

- Nivelul de acoperire a cererii pe piața internă cu producția de cartofi, legume, carne, lapte, unt, ouă în perioada 2012-2021 este sub 100%.
- Sectorul animalier al Republicii Moldova, în perioada tranziției spre economia de piață, a cunoscut metamorfoze colosale. În perioada anilor 1980-2022, efectivul de bovine s-a redus de la 1.150 mii capete până la 104 mii capete (în 2010-221,6 mii capete). O situație similară este indicată la efectivul de porcine: o regresiune a numărului de animale, de la 2.079 mii de capete până la 347,9 mii (în 2010-377,1 mii capete). Numărul ovinelor în această perioadă s-a redus ceva mai lent, de la 1.207,0 mii animale la 433,8 mii (în 2010-803,7 mii capete).
- Creșteri ale efectivului sunt înregistrate la caprine, de la 19 mii capete la 140 mii capete (în 2010-111,2 mii capete), iepuri de casă, de la 365 mii capete la 385 mii capete (în 2010-274,5 mii capete) și la familiile de albine, de la 168 la 191 mii familii (în 2010-101,5 mii familii).

Recomandări

- Pentru a diminua decalajul existent între producțiile vegetale și randamentele medii ale culturilor cerealiere, tehnice și legumicole obținute în regiune cu cele medii pe țară, dar și o creștere ulterioară a acestora până la nivelul regional, este necesar de a moderniza aceste ramuri prin înzestrarea tehnică a entităților agricole, extinderea irigației în regiune, optimizarea structurii înființărilor agricole și mărirea spectrului de culturi agricole cultivate în zonă, crearea unităților de aprovizionare cu input-uri moderne și calitative pentru agricultură și celor de colectare a produselor agricole, dezvoltarea industriei rurale la scară mică.
- Un sector relevant pentru investiții și investitori îl constituie industria primară la scară mică pentru procesarea materiei prime de origine vegetală și animală. În primul caz, este vizibilă tendința de reorientare a exportatorilor spre alte piețe, care durează, și care pune în pericol excedentele de produse, în deosebi, perisabile de pe piața internă.
- Dezvoltarea serviciilor de colectare și transport a produselor agricole prin intermediul FoodHoob-urilor regionale, pentru comercializare pe piața internă și externă va favoriza eliminarea unui număr mare de intermediari și o diminuare a prețurilor la produsele agricole comercializate.
- Un alt sector, care prezintă interes pentru investiții este sectorul animalier, producția căruia nu acoperă nici pe departe cererea internă.
- Domenii plauzibile pentru interesul investitorilor sunt crearea sistemelor de irigare, asigurarea cu energie regenerabilă, serviciile acordate agricultorilor pentru monitorizarea exploatațiilor agricole și de intervenție în caz de necesitate.
- Un domeniu foarte promițător este agricultura ecologică. Dar, în cazul dat este necesară intervenția factorilor de decizie pentru a elimina barierele, utilizate neformal de instituțiile de stat. Fondul funciar în Republica Moldova este puternic parcelat. Suprafața totală a terenurilor cu destinație 2.260.815,826 ha revine unui număr de 1.272.140 deținători funciari. Această situație are un impact puternic negativ asupra producerii agricole și dezvoltării agricole. Dar, oferă și oportunități pentru micii fermieri și eventuali pentru investitori. Una din barierele în dezvoltarea agriculturii ecologice în Republica Moldova are loc chiar la nivel de producere — lipsa materialului semincer certificat ecologic. Totuși, atât legislația națională, cât și cea europeană, îi permit producătorului să utilizeze material săditor convențional, dacă acesta îndeplinește anumite condiții: nu a fost tratat cu produse pesticide, nu provine din culturi modificate genetic etc. Activitățile de producere a materialului semincer certificat ecologic pot fi realizate pe suprafețe mici. La fel, unele înființări agricole, cum ar fi cele de căpșun, muștar, levănțică, plante aromatice, alun, cătină albă, migdal, aronia, măceș, smochin, coacăz, agriș, căpșun, zmeur pot fi încadrate în circuitul ecologic pe suprafețe mici.